

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 18 april 1941 kl. 1 e. m.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 3, i anledning av motion angående bostadsförhållanden å svenska fartyg.

I en inom andra kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 69, har herr *Lundgren m. fl.* hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning rörande bostäderna å svenska fartyg samt till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till revision av förordningen av den 20 maj 1927.

Vid 1939 års lagtima riksdag yrkades i motion, II:344, på allsidig och grundlig utredning av bostadsfrågan å svenska handelsfartyg. Vederbörande utskott avstyrkte motionen under hänvisning till att enligt inkommet yttrande frågan vore föremål för statsmyndigheternas uppmärksamhet och att åtgärder i motionens syfte vidtagas, då omständigheterna det tillåta. Andra kammaren biföll utskottets hemställan.

Historik.

Vid 1940 års lagtima riksdag yrkades i motionerna I:10 och II:31 på allsidig och förutsättningslös utredning rörande bostäderna å svenska fartyg. Vederbörande utskott avstyrkte motionerna med i huvudsak samma motivering som föregående år, och kamrarna biföllo respektive utskotts hemställan.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över motionen från *Yttranden.* socialstyrelsen. Första kammarens andra tillfälliga utskott, till vilket likalydande motion remitterats, har inhämtat yttrande från kommerskollegium och statens institut för folkhälsan, varjämte landsorganisationen och Sveriges redareförening beretts tillfälle att inkomma med yttrande. Av dessa yttranden har utskottet tagit del.

Kommerskollegium hänvisar till frågans tidigare behandling samt framhåller, att meddelade dispenser från förordningens av år 1927 bestämmelser med få undantag avsett rena obetydligheter och i allmänhet gällt hytternas höjd. Kollegium har efter bostadsförordningens tillkomst låtit verkställa noggranna undersökningar av bostäderna på praktiskt taget hela svenska handelsflottan. Genom dessa undersökningar föreligger därför redan erforderlig utredning för bedömande av bostädernas beskaffenhet och möjligheterna att förbättra dem. Ytterligare utredning är därför ej erforderlig. Bostadsstandarden motsvarar ungefärligen den högsta i utlandet tillämpade. Att ytterligare betunga de svenska fartygen skulle medföra att vissa fartyg ej kunde hållas i gång, varigenom arbetstillfällen skulle minskas. Frågan bör därför anstå åtminstone till dess efter krigets slut internationella överläggningar kunna upptagas.

Socialstyrelsen hänvisar till tidigare handläggning av ifrågavarande spörsmål och anser att då gjorda uttalanden av kommerskollegium alltjämt äga giltighet, varför styrelsen för närvarande avstyrker motionen, även om gällande föreskrifter kunde vara i behov av revision.

Landsorganisationen anser nuvarande bestämmelser vara i behov av omarbeting, så att standarden kommer att stå i proportion till vad som gäller för motsvarande lokaler till lands. Mera detaljerade föreskrifter äro behöfliga, varjämte undantag icke bör få förekomma, utan ombyggnad framtvingas inom skälig tid. Sveriges redareförening hänvisar till frågans tidigare behandling och har uppfattningen att förhållanden ej inträtt, som kunna motivera en ändrad inställning till spörsmålet. I fråga om nya fartyg torde berättigade klagomål ej kunna framföras, och i fråga om äldre fartyg är det ofta praktiskt omöjligt att vidtaga erforderliga omändringar. Hänsyn till internationell konkurrens manar jämväl till försiktighet. Inköp av utländska fartyg komma att försvåras om allt för stränga föreskrifter infördes. Något behov av utredning föreligger ej heller, enär alla erforderliga uppgifter torde finnas hos kommerskollegium. Motionen avstyrkes därför. Statens institut för folkhälsan tillstyrker motionen.

Besök. Vidare har utskottet besökt ett antal fartyg liggande i Stockholm och därvid tagit del av för manskapet avsedda bostäders och övriga anordningars beskaffenhet.

Utskottet. Utskottet har vid sitt besök å fartyg kunnat konstatera, att bostäderna ombord på nybyggda fartyg synas vara av god beskaffenhet, men att de å vissa äldre fartyg äro långt ifrån tillfredsställande. Utskottet har fått den mycket bestämda uppfattningen, att mycket skulle kunna göras för en förbättring utan att fartygens ägare skulle åsamkas mera betydande utgifter. Ofta nog skulle ganska obetydliga ändringar kunna väsentligt bidra till icke blott förbättrad hygien utan även ökad trevnad. Detta gäller icke minst gemensamhetsrum och sanitära anordningar av olika slag. Ibland tyckes åtskilligt kunna vinnas enbart genom en till synes nu obefintlig övervakning från befälets sida, och i andra fall krävas ofta nog endast obetydliga reparationer och kompletteringar för att standarden skulle kunna högst väsentligt höjas. Understundom synes dock viss ombyggnad vara erforderlig, vilken emellertid torde kunna verkställas till synnerligen ringa kostnad i förhållande till vad som är möjligt att vinna.

Det undandrar sig visserligen utskottets bedömande i vilken utsträckning en skärpning av de allmänna bestämmelserna om bostäderna ombord är tekniskt möjlig att genomföra för de äldre fartygens del, men att kraven på en höjning av standarden icke sakna fog synes utskottet uppenbart. Det måste i de flesta fall vara möjligt att nå en rimligare proportion mellan förhållanden till lands och till sjöss i detta hänseende, särskilt som bostäderna ombord äro sjömännens enda tillflyktsort under såväl vila som fritid.

Såvitt av kommerskollegiets yttrande framgår skulle en utredning kunna verkställas inom collegium på bas av det material, som redan finnes samlat. Enligt utskottets mening bör en sådan utredning omedelbart komma till stånd och bedrivas med all möjlig skyndsamhet, så att nya bestämmelser snarast möjligt måtte kunna utfärdas. Utskottet vill i detta sammanhang hänvisa till möjligheten att nödiga omändringar böra kunna utföras under tid, då fartygen ligga upplagda för reparation, klassning eller övervintring. Tonnaget skulle därigenom icke onödigtvis undandragas från önskvärd användning.

Utskottet får alltså hemställa,

att andra kammaren måtte för sin del besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning rörande bostäderna å svenska fartyg samt att förslag måtte framläggas till sådan revision av förordningen av den 20 maj 1927, vartill denna utredning kan föranleda.

Stockholm den 18 april 1941.

På utskottets vägnar:

TORSTEN NILSSON.

Närvarande: herrar *Nilsson* i Stockholm, *Persson* i Norrby, fru *Ebon Andersson* i Malmö, herrar *Petersson* i Gäddvik, *Andersson* i Alfredshem, fröken *Sigrid Eriksson*, herrar *Forsberg*, *Johnsson* i Kastanjegården, *Jansson* i Kalix och *Nilsson* i Göingegården.
